

ที่ กท ๐๓๑๗.๕/๒๐

มหาวิทยาลัยบูรพา
รับที่ 00918
วันที่ - 7 ก.พ. 2563
เวลา 15.11 น.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๓/๖๓

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง หัว ๑ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๓/๖๓ หัว ๑ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง “ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) กับ “คดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงญา”” รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปได้ดังนี้

๑. แกมเบียยื่นฟ้องศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) ว่าทางการเมียนมาต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงญาในปฏิบัติการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกิดจากความแตกต่างทางศาสนา ทางเชื้อชาติ และภาษา รวมถึงการที่รัฐบาลเมียนมาไม่เชื่อว่า ชาวโรฮิงญาไม่ใช่ชาวพื้นเมืองที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่เดิม แต่เป็น “ชาวเบงกาลี” ผู้ที่อพยพอย่างผิดกฎหมายมาจากประเทศบังกลาเทศ ทำให้ปัจจุบันเมียนมายังไม่มีการรับรองสถานะความเป็นพลเมืองให้กับชาวโรฮิงญา

๒. การที่นางออง ซาน ซูจี เลือกที่จะยืนเคียงข้างประชาชนชาวเมียนมา ส่วนหนึ่งน่าจะมีผลมาจากการที่เมียนมาจะจัดการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยไม่ต้องการสูญเสียเสียงสนับสนุนจากประชาชนชาวพุทธ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แสดงให้เห็นว่านางออง ซาน ซูจี เลือกที่จะเป็นนักการเมืองมากกว่านักปกป้องสิทธิประชาธิปไตยอย่างที่ทำนานาชาติคาดหวัง การตัดสินใจดังกล่าวอาจนำไปสู่การตั้งคำถามของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ถึงความสามารถในการปกป้องสิทธิความเป็นพลเมืองของพวกเขาว่ายังคงมีอยู่หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

๓. สำหรับสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร แคนาดา และเนเธอร์แลนด์ ต่างออกแถลงการณ์เพื่อสนับสนุนแกมเบีย และรู้สึกผิดหวังเป็นอย่างมากจากการที่นางออง ซาน ซูจี ผู้เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของการเรียกร้องประชาธิปไตยในการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหารในเมียนมา กลับเพิกเฉยต่อปฏิบัติการโหดร้ายทารุณต่อชาวโรฮิงญา ขณะที่จีนเลือกที่จะยืนเคียงข้างรัฐบาลเมียนมา และนาง ออง ซาน ซูจี พร้อมทั้งเสริมสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับเมียนมา และอาเซียน ซึ่งจีนอาจเล็งเห็นถึงโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อย่างพื้นที่ของรัฐยะไข่ทางตอนเหนือของประเทศ

๔. ไทย และกองทัพ ควรยึดหลักการดำเนินนโยบายการไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศ (Non-Interference) ควรสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และเสริมสร้างการแก้ไขปัญหโดยสันติวิธี โดยใช้ความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) เพื่อลดการแทรกแซงจากภายนอกภูมิภาค ตลอดจนควรมุ่งส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจ พร้อมทั้งสร้างการยอมรับถึงความแตกต่างทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา ส่งเสริมแนวคิด และกิจกรรมในการลดการใช้ความรุนแรง เพื่อขยายแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม-พหุสังคม จนนำไปสู่สังคมที่มีความมั่นคง และผาสุกสืบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันเอก

(บัณฑิต บำเรอราช)

รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำการแทน
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เรียน อธิการบดี

ด้วย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอส่งเอกสารวิเคราะห์
สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๓/๖๓
หัวขั ๑ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง “ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ
(ICJ) กับ “คดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮีนจา”

จึงเรียนมาเพื่อ

๑. เพื่อโปรดทราบ

๒. เห็นควรเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันและสามารถดาวน์โหลด
หนังสือได้ที่ <https://docshare.buu.ac.th>

ในอา
- ๘ ก.พ. ๒๕๖๓/๑๑:๔๖น
๘/๓๒๓/๑๕.๑๓๖.

๘/๓๒๓/๑๕.๑๓๖

๘/๓๒๓/๑๕.๑๓๖

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) กับ “คดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงจา”

ประเทศแกมเบียยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศแก่ประเทศเมียนมา ในข้อหาละเมิดอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษความผิดอาญาฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ต่อการปฏิบัติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงจาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีนัดสืบพยานระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ ธ.ค. ๒๕๖๒ ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องที่น่าจับตามองยิ่งนักว่าจะมีทิศทางอย่างไร ผลของคำตัดสินคดีของศาลโลกจะเป็นเช่นไร รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับภูมิภาคอาเซียน และประเทศไทยอย่างไรบ้าง...???

สาธารณรัฐแกมเบีย (Republic of the Gambia) ประเทศมุสลิม ตั้งอยู่ทางตะวันตกของแอฟริกา ได้รับการสนับสนุนจากองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation: OIC) ให้ยื่นฟ้องประเทศเมียนมา (Myanmar) ต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) ในข้อหาละเมิดอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษความผิดอาญาฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (UN Genocide Convention) ซึ่งเมียนมาเป็นภาคีในอนุสัญญาฉบับนี้ (พ.ศ. ๒๕๔๑) จากสถานการณ์การปฏิบัติการกวาดล้างชาวโรฮิงจาในรัฐยะไข่ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม - ธันวาคม ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มียอดผู้เสียชีวิตแล้วเกือบ ๔๐๐ คน และทำให้ชาวโรฮิงจาลี้ภัยเข้าไปในประเทศบังกลาเทศจำนวนกว่า ๗๔๐,๐๐๐ คน

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีมูลเหตุมาจากความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา โดยเฉพาะการก่อจลาจลครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อกองกำลังติดอาวุธในกลุ่มติดอาวุธกองทัพปลดแอกชาวโรฮิงจาแห่งรัฐอาระกัน (Arakan Rohingya Salvation Army: ARSA) ก่อเหตุโจมตีสถานีตำรวจในเมียนมา ส่งผลให้ในปีพ.ศ. ๒๕๖๐ มีการตอบโต้ของกองทัพเมียนมาในหมู่บ้านชาวโรฮิงจาทางตอนเหนือของรัฐยะไข่ นำมาซึ่ง

ฉนวนเหตุที่ทำให้แกมเบียยื่นฟ้อง ICJ ว่าทางการเมียนมาต้องมีส่วนรับผิดชอบกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวโรฮิงจาในปฏิบัติการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จากรายงานองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) พบว่ามีการสังหาร ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก และสตรีและวางเพลิงเผาหมู่บ้านชาวโรฮิงจา นำไปสู่การเดินทางของนางออง ซาน ซูจีพร้อมทีมกฎหมายของเมียนมา เข้าชี้แจงตามนัดสืบพยานต่อ ICJ ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๒ ธ.ค. ๒๕๖๒

ภูมิหลังประวัติศาสตร์ความขัดแย้งของชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงจา ที่เกิดจากความแตกต่างทางศาสนา โดยประชากรส่วนใหญ่ของเมียนมานับถือศาสนาพุทธ ในขณะที่ชาวโรฮิงจานับถือศาสนาอิสลาม ตลอดจนความแตกต่างทางเชื้อชาติ และภาษารวมถึงการที่รัฐบาลเมียนมามีความเชื่อว่า ชาวโรฮิงจาไม่ใช่ชาวพื้นเมืองที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่เดิม แต่เรียกชาวโรฮิงจาว่า “ชาวเบงกาลี” ผู้ที่อพยพอย่างผิดกฎหมายมาจากประเทศบังกลาเทศ ทำให้ปัจจุบันเมียนมายังไม่มีการรับรองสถานะความเป็นพลเมืองให้กับชาวโรฮิงจา รวมถึงมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อผลักดันชาวโรฮิงจาออกนอกประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าชาวเมียนมามีความรู้สึกว่าชาวโรฮิงจาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประชากรของประเทศ

มุมมองภายในประเทศเมียนมา เมียนมาารู้สึกว่าการกล่าวหาของแกนเปี่ยนนั้นไม่ใช่เพียงการกล่าวหานาง ออง ซาน ซูจี และกองทัพเท่านั้น ยังหมายรวมถึงชาวเมียนมาทั้งประเทศ รวมถึงแกนเปี่ยนเข้าใจผิดต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งความเป็นจริง เป็นเพียงการปราบปรามการก่อการร้ายภายในประเทศ นำไปสู่การเดินขบวนเพื่อสนับสนุนนาง ออง ซาน ซูจี และกองทัพตามพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ว่าชาวเมียนมาพร้อมยืนเคียงข้าง และรู้สึกภาคภูมิใจที่นาง ออง ซาน ซูจี จะเดินทางไปขึ้นศาลด้วยตนเอง ขณะที่นานาชาติค่อนข้างรู้สึกผิดหวังที่ผู้ที่เคยได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ จะกลายเป็นตัวแทนเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในครั้งนี้

อย่างไรก็ตาม การที่นาง ออง ซาน ซูจี เลือกที่จะยืนเคียงข้างประชาชนชาวเมียนมา ส่วนหนึ่งน่าจะเกิดมาจากการที่เมียนมาจะจัดการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเขาไม่ต้องการสูญเสียเสียงสนับสนุนจากประชาชนชาวพุทธ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แสดงให้เห็นว่านาง ออง ซาน ซูจี เลือกที่จะเป็นนักการเมืองมากกว่านักปกป้องสิทธิประชาธิปไตยอย่างที่นานาชาติคาดหวัง ทั้งนี้ การตัดสินใจดังกล่าวอาจนำไปสู่การตั้งคำถามของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ถึงความสามารถในการปกป้องสิทธิความเป็นพลเมืองของพวกเขาว่ายังคงมีอยู่หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

มุมมองจากนานาชาติ ปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจาเป็นประเด็นที่เมียนมากำลังถูกนานาชาติใช้มาตรการกดดันอย่างต่อเนื่องจากการที่เมียนมาใช้มาตรการกีดกัน/จำกัดสิทธิด้านพื้นฐานต่าง ๆ (อาหาร และบริการต่าง ๆ) บังคับให้ชาวโรฮิงจายอมรับบัตรยืนยันตนว่าพวกเขาเป็นชาวเบงกาลี ไม่ใช่พลเมืองชาวเมียนมา ตลอดจนมีการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชาวโรฮิงจาจำเป็นต้องหลบหนีไปยังประเทศที่สามเพื่อความอยู่รอดของตน

สำหรับประเทศ สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร แคนาดา และเนเธอร์แลนด์ ต่างออกแถลงการณ์เพื่อสนับสนุนแกนเปี่ยนต่อการยื่นฟ้องต่อ ICJ และประณามการกระทำของรัฐบาลเมียนมาที่กระทำต่อชาวโรฮิงจา มีรายงานจากองค์การสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ พบว่ามีหลักฐานการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยมีการเสนอให้ใช้กลไกของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council) เข้ามาแทรกแซง ประเทศเหล่านี้ต่างรู้สึกผิดหวังเป็นอย่างมากจากการที่นาง ออง ซาน ซูจี ผู้เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของการเรียกร้องประชาธิปไตยในการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหารในเมียนมาเมื่อครั้ง พ.ศ. ๒๕๓๔ กลับเพิกเฉยต่อปฏิบัติการโหดร้ายทารุณต่อชาวโรฮิงจา

ในขณะที่ประเทศจีน ที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับเมียนมาที่มีมาอย่างยาวนานถึง ๗๐ ปี นั้น เลือกที่จะยืนเคียงข้างรัฐบาลเมียนมา และนาง ออง ซาน ซูจี โดยมีความพยายามเข้ามาเป็นตัวกลางเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างประเทศเมียนมา และบังกลาเทศจากปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจา นอกจากนี้ จีนยังเสริมสร้างความไว้วางใจใจภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระดับทวิภาคีกับเมียนมา และพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านกรอบความร่วมมือของอาเซียน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับเมียนมา และอาเซียน ซึ่งจีนอาจเล็งเห็นถึงโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อย่างพื้นที่ของรัฐยะไข่ทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่พักอาศัยของชาวโรฮิงจา

สำหรับประเทศไทยในฐานะสมาชิกอาเซียน

ควรยึดหลักการดำเนินนโยบายการไม่แทรกแซงกิจการภายในในประเทศ (Non-Interference) รวมถึงการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งควรเสริมสร้างการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ควรใช้ความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) เพื่อลดการแทรกแซงจากภายนอกภูมิภาค และควรดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน เช่น คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime: AMMTC) และอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children: ACTIP) เป็นต้น

ภายในประเทศ กองทัพ และหน่วยงานความมั่นคง ควรมุ่งส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจ พร้อมทั้งสร้างการยอมรับถึงความแตกต่างทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา ส่งเสริมแนวคิด และกิจกรรมในการลดการใช้ความรุนแรง เพื่อขยายแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม-พหุสังคม จนนำไปสู่สังคมที่มีความมั่นคง และผาสุกสืบต่อไป

ข้อมูลอ้างอิง

- (๑) อารัมย์ ทุนนุกัตติ (๒๕๖๒), Track II Monitor: อาเซียนคือจุดศูนย์กลางการโจมตีของผู้ก่อการร้ายอิสลาม.
- (๒) <https://www.bbc.com/thai/international-41123223>.
- (๓) <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/06/18/united-nations-says-suffered-systematic-failure-dealing-burmasrohingya/>.
- (๔) <https://themomentum.co/aung-san-su-kyi-hij-rohingya/>.

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย.สพท.) T/F : ๐ ๒๒๓๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม/เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- ☐ การเมือง ☐ เศรษฐกิจ ☐ สังคม ☐ วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี ☐ การทหาร ☐ พลังงาน/สิ่งแวดล้อม
- ☐ อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย นางสาวปานิสร่า เทียนอ่อน ผู้ช่วยนักวิจัย ศศย.สพท.